

Nr 126.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av ökade lånemöjligheter för den mindre skeppsfarten.

(4:e avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t (tionde huvudtiteln, punkt 66) föreslagit riksdagen att till förvaltningskostnader för statens sekundärlånefond för rederinäringen för budgetåret 1939/40 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

I en den 17 februari 1939 dagtecknad proposition, nr 119, har Kungl. Maj:t, under åberopande av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* besluta inrättande från och med den 1 juli 1939 av en statens lånefond för den mindre skeppsfarten, från vilken fond lån må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de bestämmelser, som finnas intagna i det vid statsrådsprotokollet fogade förslaget till kungörelse i ämnet, *dels* besluta, att för lån ur statens sekundärlånefond för rederinäringen skola från och med den 1 juli 1939 tillämpas i huvudsak de bestämmelser, som intagits i det vid statsrådsprotokollet fogade förslaget till kungörelse angående allmänna villkor och bestämmelser för lån ur denna fond, *dels* förklara, att till statens lånefond för den mindre skeppsfarten skall från rederilånefonden överföras ett belopp av 3,000,000 kronor, *dels* ock till Förvaltningskostnader för statens lånefond för den mindre skeppsfarten och statens sekundärlånefond för rederinäringen för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 4,000 kronor.

I anslutning till framställning från 1938 års riksdag och enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande av den 30 juni 1938 tillkallade chefen för handelsdepartementet sistnämnda dag kommerserådet C. E. Landberg, ombudsmannen i Sveriges segelfartygsförening B. Johansson, ledamoten av riksdagens andra kammare riksgäldsfullmäktigen A. A. Lindqvist och skeppsredaren P. Waller att verkställa utredning rörande den svenska skeppsfartens ekonomiska betingelser. Den av riksdagen närmast med tanke på den mindre skeppsfarten begärda utredningen ansåg departementschefen böra utvidgas att avse de ekonomiska betingelserna för den svenska skeppsfarten över huvud, därvid dock den mindre skeppsfarten borde i första hand uppmärksammas. Likaledes syntes trampfarten böra ägnas särskild uppmärksamhet.

I ett den 14 december 1938 avgivet betänkande hava utredningsmännen,

som antagit benämningen 1938 års sjöfartskommitté — under förmälan att kommittén komme att fortsätta sitt arbete beträffande övriga delar av utredningsuppdraget — framlagt förslag till åtgärder för att underlätta moderniseringen av den mindre skeppsfartens tonnage. I sådant hänseende har kommittén föreslagit *dels* ombildning av den enligt kungörelse den 19 juni 1936 (nr 312) inrättade statens sekundärlånefond för rederinäringen till en fond för sekundärlån åt rederinäringen och lån i övrigt åt den mindre skeppsfarten, *dels* anvisande för detta ändamål å kapitalbudgeten för budgetåret 1939/40 av ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor och i samband därmed avförande från fonden för rederinäringens understödjande (rederilånefonden) av motsvarande belopp, *dels ock* anvisande för sagda budgetår av anslag för förvaltningskostnader för den ombildade fonden.

Departementschefen erinrar om, att den verksamhet som bedrivs av Svenska skeppshypotekskassan avser utlämnande av primärlån allenast mot inteckning i maskindrivna fartyg. Ehuru härigenom formellt icke uteslutas lån åt den mindre skeppsfarten, har i praktiken kassan kommit att få betydelse endast för större fartyg, då nämligen den säkerhet, som inteckning i mindre fartyg innebär, av kassans styrelse icke ansetts betryggande. En följd härav har blivit, framhåller departementschefen vidare, att icke heller statens sekundärlånefond kommit den mindre skeppsfarten till godo, eftersom för lån från nämnda fond fordras, att vederbörande fartyg är belånat i skeppshypotekskassan. Den tredje lånemöjligheten, upptagande av lån i rederilånefonden, stode visserligen öppen även för den mindre skeppsfarten, men de säkerhetskrav, som pläгат uppställas — väsentligt strängare än i skeppshypotekskassan — i förening med ett ansökningsförfarande, som av intressenterna funnits besvärande, samt föreskriften, att fonden huvudsakligen är avsedd för befrämjande av skeppsfarten på utrikes orter i avlägsna farvatten, hade föranlett, att denna låneform icke vunnit spridning.

Departementschefen har därför funnit det naturligt, att den nuvarande sekundärlånefonden ombildas till en fond, ur vilken sekundärlån må kunna utlämnas för svensk skeppsfart utan hänsyn till tonnageets beskaffenhet eller storlek. Däremot vore han ej övertygad om lämpligheten av att ur denna fond jämväl, på sätt föreslagits, meddela primärlån. Olika räntegrunder torde komma att tillämpas beträffande de olika slagen av lån. Skola, på sätt föreslagits, villkoren för primärlån ansluta sig till de för lån ur skeppshypotekskassan gällande, torde särskilda avskrivningsanslag för primärlåneverksamheten behöva upptagas å riksstaten. På grund av önskvärdheten att erhålla ett fast underlag för beräkningen av dessa anslag förordar departementschefen, att en särskild fond inrättas för primärlånen. Den nya fonden syntes böra benämnas statens lånefond för den mindre skeppsfarten.

Utskottet. Förevarande förslag har tillkommit efter en framställning av 1938 års riksdag. I denna framställning erinrades om, att även de mindre fartygen, mestadels segelfartyg med hjälpmaskineri — vilket alltmer kommer till användning — fylla viktiga samhällliga transportuppgifter.

De nu föreslagna nya låneformerna omfatta primärlån från en nyinrättad statens lånefond för den mindre skeppsfarten samt dessutom möjligheter till sekundärlån även för mindre fartyg från den redan befintliga sekundärlånefonden. Med förslaget avses att underlätta även det mindre tonnageets modernisering, något som synes vara alltmera av behovet påkallat.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta inrättande från och med den 1 juli 1939 av en statens lånefond för den mindre skeppsfarten, från vilken fond lån må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de bestämmelser, som finnas intagna i det vid statsrådsprotokollet den 17 januari 1939 fogade förslaget till kungörelse i ämnet;

b) besluta, att för lån ur statens sekundärlånefond för rederinäringen skola från och med den 1 juli 1939 tillämpas i huvudsak de bestämmelser, som intagits i det vid nämnda statsrådsprotokoll fogade förslaget till kungörelse angående allmänna villkor och bestämmelser för lån ur denna fond;

c) förklara, att till statens lånefond för den mindre skeppsfarten skall från rederilånefonden överföras ett belopp av 3,000,000 kronor;

d) till *Förvaltningskostnader för statens lånefond för den mindre skeppsfarten och statens sekundärlånefond för rederinäringen* för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 4,000 kronor.

Stockholm den 18 april 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 124.